

รูปแบบของการท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาวเพื่อรองรับผู้สูงอายุ ชาวญี่ปุ่นในประเทศไทย: กรณีศึกษาอำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี

เทียนแก้ว เลี่ยมสุวรรณ¹ ปานเสก อาทรรุระสุข² กาญจนา บุญยัง³
และโซเฮ โอกะวะ⁴

ได้รับบทความ: 4 ตุลาคม 2562

แก้ไขบทความแล้วเสร็จ: 22 ตุลาคม 2562

ตอบรับตีพิมพ์: 30 ตุลาคม 2562

เผยแพร่: 27 ธันวาคม 2562

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อศึกษารูปแบบการท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาวเพื่อรองรับผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่น ซึ่งใช้วิธีการวิจัยแบบผสมผสานเพื่อศึกษาคุณลักษณะและความต้องการของชาวญี่ปุ่น และเสนอรูปแบบการท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาวเพื่อรองรับผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่น ผลการศึกษา พบว่า ปัจจัยผลักดันสำคัญสำหรับการจัดการท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาวในประเทศไทย คือ นโยบายรัฐบาลของรัฐบาลญี่ปุ่น และปัจจัยดึงดูดคือ อากาศและสภาพแวดล้อมของประเทศไทย และค่าครองชีพ บทความนี้เสนอ “รูปแบบการท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาวเพื่อรองรับผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นแบบสบาย ๆ (Kaiteki Style) ณ ศรีราชา: เมืองที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ” ซึ่งควรมีลักษณะ คือ (1) ความสบายกาย: ที่พักอาศัยมีสิ่งอำนวยความสะดวก ปลอดภัย และสงบ มีอาหารที่มีคุณภาพ สภาพแวดล้อมทางกายภาพมีความปลอดภัย มีความสะดวกในการเดินทาง และมีบริการสุขภาพที่มี

¹ ดร., อาจารย์ประจำวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา

ผู้นิพนธ์ประสานงาน

อีเมลล์: tienkaew@go.buu.ac.th

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., อาจารย์ประจำภาควิชาภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

อีเมลล์: pansekying@hotmail.com

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., อาจารย์ประจำวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา

อีเมลล์: kanjana_b@go.buu.ac.th

⁴ อาจารย์โรงเรียนสาธิตพิบูลบำเพ็ญ มหาวิทยาลัยบูรพา

อีเมลล์: s.o.shohei@gmail.com

มาตรฐาน (2) ความสบายใจ: สร้างความรู้สึกให้เสมือนอยู่ในประเทศญี่ปุ่น (ที่พักรักษาอาหาร สถานที่ทำกิจกรรม/พบปะระหว่างกัน) มีผู้ดูแล/ผู้ให้บริการที่สื่อสารภาษาญี่ปุ่นได้ บริการสุขภาพได้รับความคุ้มครองจากระบบประกันสุขภาพ และมีบริการและเทคโนโลยีที่เอื้อต่อการเข้าถึงข้อมูลโดยใช้ภาษาญี่ปุ่น ทั้งนี้ต้องอยู่บนเงื่อนไขจำเป็น คือ การสร้างลักษณะทางกายภาพที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ พื้นที่สาธารณะมีมาตรฐานปลอดภัย มีสิ่งอำนวยความสะดวกเหมาะสม การพัฒนาระบบการตรวจลงตราให้มีมาตรฐาน และการพัฒนาบุคลากรทั้งภาคเอกชนและภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาว

คำสำคัญ: การท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาว/ ผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่น/ ศรีราชา/ อีคิโก

MODEL OF LONG-STAY TOURISM AT THAILAND FOR THE JAPANESE ELDERLY: A CASE STUDY OF SIRACHA DISTRICT, CHON BURI PROVINCE

Tienkaew Liemsuwan¹ Pansek Arthornturasook²
Kanjana Boonyoung³ and Shohei Ogawa⁴

Received: October 4, 2019

Revised: October 22, 2019

Accepted: October 30, 2019

Available Online: December 27, 2019

ABSTRACT

The main objective of this study was to investigate long-stay tourism for Japan's elderly by using the mixed method research to study the characteristics and the requirements of Japan's elderly, and to propose a specific type of long-stay tourism for Japan's elderly. It was found that the key factor promoting long-stay tourism in Thailand was the policy of the Japanese government and the attracting factors were the weather, the environment and the cost of living in Thailand. This study proposes the "relaxing (Kaiteki-style) long-stay tourism for Japan's elderly in Sriracha:

¹ Dr., Lecturer of Graduate School of Public Administration, Burapha University.

Corresponding author

E-mail: tienkaew@go.buu.ac.th

² Assistant Professor Dr., Lecturer of Oriental Languages Department, Faculty of Humanities and Social Sciences, Burapha University.

E-mail: pansekying@hotmail.com

³ Assistant Professor Dr., Lecturer of Graduate School of Public Administration, Burapha University.

E-mail: kanjana_b@go.buu.ac.th

⁴ Lecturer of Piboonbumpen Demonstration, School Burapha University.

E-mail: s.o.shohei@gmail.com

an elderly- friendly city” , which has the following characteristics: (1) convenience: it offers well-equipped accommodation in a safe and calm environment, high- quality food, safe physical environment, and convenience in transportation; and (2) comfortableness: it gives the feeling of staying in Japan (accommodation, food, places of activities and meetings); it has caregivers/ providers who can communicate in Japanese; healthcare services are covered by the health insurance system and there are services and technology that facilitate the access of information in Japanese language. However, this proposal relies on some essential factors, namely, the provision of physical environment that is elderly- friendly, public spaces that comply with safety standards, well- equipped facilities, improvement of the visa application system as well as human resource development in private and public sectors that are involved in long-stay tourism.

KEYWORDS: Long-stay Tourism/ Japan’s Elderly/ Siracha District/
Chon Buri Province/ Kaiteki Style

บทนำ

อุตสาหกรรมท่องเที่ยวเป็นกลยุทธ์หนึ่งที่รัฐบาลส่งเสริมเพื่อกระตุ้นสภาพเศรษฐกิจของประเทศ เนื่องจากประเทศไทยมีเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม ประเพณี สถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจจำนวนมาก อีกทั้งผู้คนมีน้ำใจไมตรี รอยยิ้มที่เป็นมิตรซึ่งความมีเสน่ห์เหล่านี้ สามารถดึงดูดให้ชาวต่างชาติเดินทางท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก จากการสรุปสถานการณ์การท่องเที่ยวประเทศไทยในปี 2561 และแนวโน้มการท่องเที่ยวปี 2562 ของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา พบว่า ในปี 2561 มีนักท่องเที่ยวต่างชาติเดินทางมาเที่ยวประเทศไทย 38.28 ล้านคน สร้างรายได้ 2 ล้านล้านบาท โดยรูปแบบการท่องเที่ยวที่กำลังเป็นที่นิยม คือ รูปแบบการท่องเที่ยวในความสนใจพิเศษ (Special Interest Tourism) เพราะเป็นการท่องเที่ยวที่ผนวกรวมกับความต้องการหรือความสนใจอื่นของนักท่องเที่ยว เช่น การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ การท่องเที่ยวเชิงกีฬา การท่องเที่ยวแบบผจญภัย การท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์และฟาร์มสเตย์ และการท่องเที่ยวพำนักระยะยาว (Long Stay) เป็นต้น (วาริชต์ มัชฌิมบุรุษ, 2554)

การท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาวเป็นหนึ่งในรูปแบบการท่องเที่ยวที่โดดเด่นอย่างมากในศตวรรษที่ 21 คณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนากการท่องเที่ยวพำนักระยะยาวแห่งชาติ ได้กำหนดนิยามของการพำนักระยะยาวไว้ว่า เป็นการท่องเที่ยวที่มีวันพักตั้งแต่ 1 เดือนขึ้นไป โดยการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้ส่งเสริมและพัฒนากการท่องเที่ยวพำนักระยะยาวซึ่งมีจุดประสงค์สำคัญ 5 ประการ คือ 1) เพื่อส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็นสถานที่พำนักระยะยาวของนักท่องเที่ยวที่มีกำลังการใช้จ่ายสูง 2) เพื่อนำเงินตราต่างประเทศเข้าเสริมสร้างความแข็งแกร่งของเศรษฐกิจไทย 3) เพื่อให้เกิดการสร้างงาน สร้างรายได้ในภาคอุตสาหกรรม และภาคการบริการที่เกี่ยวข้อง อันจะทำให้เกิดการขยายตัวของเศรษฐกิจไทย 4) เพื่อขยายกลุ่มตลาดนักท่องเที่ยวให้ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น และ 5) เพื่อส่งเสริมให้เกิดการขยายตัวทางการท่องเที่ยวในพื้นที่ทางเลือกอื่น ทั้งนี้กลุ่มนักท่องเที่ยวที่สำคัญกลุ่มหนึ่งคือ นักท่องเที่ยวกลุ่มหลังเกษียณที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป โดยเน้นกลุ่มที่มีสุขภาพดีและช่วยเหลือตนเองได้ เนื่องด้วยโครงสร้างของสังคมประชากรโลกที่กำลังเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ (Ageing Society)

สำหรับประเทศญี่ปุ่นเป็นประเทศลำดับต้น ๆ ที่กลายเป็นสังคมผู้สูงอายุอย่างเต็มที่ (Super-aged Society) การเป็นสังคมผู้สูงอายุมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางประชากรในญี่ปุ่นซึ่งสร้างภาระแก่งบประมาณของรัฐในการดูแลผู้สูงอายุ

ดังนั้น การส่งเสริมโดยรัฐให้ใช้ชีวิตหลังเกษียณในประเทศที่มีค่าครองชีพต่ำกว่าญี่ปุ่นจึงเป็นยุทธศาสตร์ทางเลือกที่สำคัญในการสร้างหลักประกันที่มั่นคงแก่ผู้เกษียณอายุ (Ono, 2008, p.152) แม้ว่าผู้สูงอายุจำนวนเล็กน้อยเท่านั้นที่ให้ความสนใจย้ายไปอยู่ยังประเทศที่มีค่าครองชีพต่ำกว่าก็ตาม (Research Institute for Senior Life, 2005, p.107 อ้างถึงใน Ono, 2008, p.152) อย่างไรก็ตามเงื่อนไขทางเศรษฐกิจและต้นทุนการดูแลสุขภาพภายในประเทศยังเป็นสิ่งผลักดันการท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาวภายนอกประเทศของผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นมากขึ้น ประกอบกับรัฐบาลญี่ปุ่นมีนโยบายสนับสนุนให้คนสูงอายุไปพำนักระยะยาวในต่างประเทศอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งตั้งองค์การไม่แสวงหากำไรเพื่อส่งเสริมให้เกิดการยอมรับการท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาวในต่างประเทศ และส่งเสริมการใช้ชีวิตหลังเกษียณอย่างมั่นคงปลอดภัยอย่างยั่งยืน (Ono, 2008, pp.153, 160)

ประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เช่น มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ และไทย เป็นประเทศปลายทางที่ได้รับความนิยมของการพำนักระยะยาว เพราะมีโครงสร้างพื้นฐานด้านการสื่อสาร การคมนาคมที่ดี อีกทั้งยังมีที่พักอาศัยที่มีรูปแบบที่ชาวญี่ปุ่นอาศัยอยู่ได้ ทำให้จำนวนชาวญี่ปุ่นที่เป็นชนชั้นกลางเดินทางมาพำนักระยะยาวเพิ่มมากขึ้น ในกรณีของประเทศไทยมีชาวญี่ปุ่นจำนวนไม่น้อยที่เกษียณอายุแล้วสนใจเลือกประเทศไทยเป็นจุดหมายปลายทางของการพำนักระยะยาว จึงพบว่าจำนวนชาวญี่ปุ่นที่พำนักระยะยาวในประเทศไทยมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอื่นในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เหตุผลที่ชาวญี่ปุ่นเลือกประเทศไทยสรุปได้ดังต่อไปนี้ 1) มีชาวญี่ปุ่นจำนวนมาก หาด้านอาหารญี่ปุ่นรับประทานได้ง่าย ในปี 2560 มีชาวญี่ปุ่นอาศัยอยู่ในประเทศไทยประมาณ 73,000 คน (กรุงเทพธุรกิจ, 2562) โดยเป็นชาวญี่ปุ่นที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพฯ ถึง 53,000 คน ซึ่งถือได้ว่าเป็นเมืองที่มีชาวญี่ปุ่นอาศัยอยู่มากที่สุดในเอเชีย เนื่องจากชาวญี่ปุ่นมาลงทุนในประเทศไทยเป็นระยะเวลานานทำให้เกิดธุรกิจที่อำนวยความสะดวกให้ชาวญี่ปุ่นเป็นจำนวนมากซึ่งทำให้เกิดสภาพแวดล้อมที่ชาวญี่ปุ่นสามารถใช้ชีวิตได้อย่างสะดวก 2) ลักษณะนิสัยของคนไทย มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่โอบอ้อมอารี และมีภาพลักษณ์ว่าประเทศไทยเป็น “สยามเมืองยิ้ม” 3) สถานพยาบาลมีมาตรฐานสูง มีโรงพยาบาลเอกชนหลายแห่งให้บริการโดยมีเจ้าหน้าที่ล่ามอำนวยความสะดวก และ 4) ความสงบภายในประเทศ ด้วยสถานการณ์และความเป็นไปได้ในการขยายตัวของการท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาวของผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่น จึงเป็นโอกาสสำคัญของประเทศไทยที่จะพัฒนาพื้นที่อื่น ๆ นอกจากกรุงเทพฯ เพื่อรองรับผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่

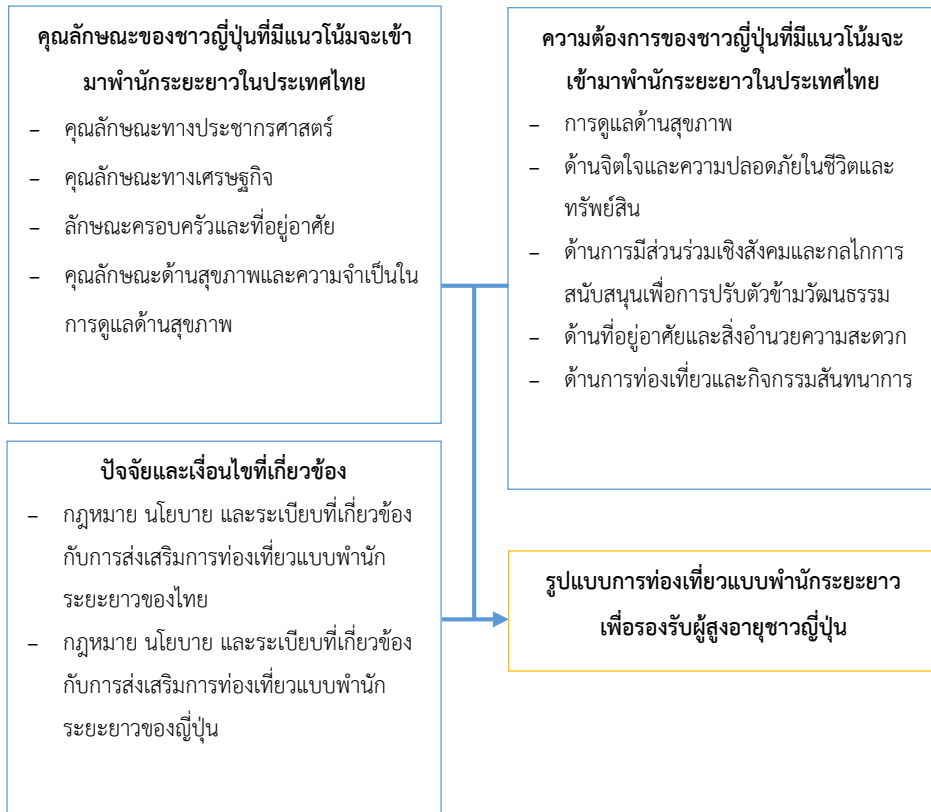
อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี ซึ่งเป็นพื้นที่ที่ชาวญี่ปุ่นหลากหลายวัยได้เข้ามาพักอาศัย ให้สามารถเตรียมการและพัฒนาารูปแบบการท่องเที่ยวเพื่อรองรับความต้องการของผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่น และเตรียมการให้บริการที่เหมาะสมในการดูแลผู้สูงอายุที่ตัดสินใจมาท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาวในประเทศไทยได้อย่างเหมาะสม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

วัตถุประสงค์หลักของการวิจัย คือ เพื่อศึกษารูปแบบการท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาวเพื่อรองรับผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่น

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการทบทวนแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่าปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาวเพื่อรองรับผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นประกอบด้วยคุณลักษณะและความต้องการของชาวญี่ปุ่นที่มีแนวโน้มจะเข้ามาพำนักระยะยาวในประเทศไทย รวมถึงปัจจัยและเงื่อนไขที่เกี่ยวข้องทั้งประเด็นด้านกฎหมาย นโยบาย และระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาวของไทยและญี่ปุ่น ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยใช้กระบวนการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methodology) ทั้งการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เพื่อให้ได้รูปแบบการท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาวเพื่อรองรับผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นที่สอดคล้องกับคุณลักษณะและความต้องการของชาวญี่ปุ่นที่มีแนวโน้มจะเข้ามาพำนักระยะยาวในประเทศไทย มีขั้นตอนดังนี้

การศึกษาคุณลักษณะและความต้องการของชาวญี่ปุ่นที่มีแนวโน้มจะเข้ามาพำนักระยะยาวในประเทศไทย: รวบรวมข้อมูลคุณลักษณะและความต้องการด้านต่าง ๆ ของชาวญี่ปุ่นที่มีอายุตั้งแต่ 50 ปีขึ้นไป ทั้งที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยและประเทศญี่ปุ่น และมีแนวโน้มต้องการเข้ามาพำนักระยะยาวในประเทศไทย มีวิธีการดำเนินการดังนี้

1. ศึกษาเชิงสำรวจ (Exploratory Survey) เพื่อทราบถึงคุณลักษณะและค้นหาความต้องการของชาวญี่ปุ่นที่มีอายุ 50 ปี ขึ้นไป ที่มีแนวโน้มจะเข้ามาพำนักระยะยาวในประเทศไทย ซึ่งประกอบไปด้วย 2 กลุ่มคือ (1) ชาวญี่ปุ่นที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยซึ่งอาศัยอยู่ในพื้นที่จังหวัดชลบุรีและจังหวัดระยอง (2) ชาวญี่ปุ่นที่อาศัยอยู่ในประเทศญี่ปุ่นผ่านมหาวิทยาลัยเครือข่าย คือ มหาวิทยาลัยนิชิคิวชูที่มีบันทึกข้อตกลงความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยบูรพา ใช้วิธีการสุ่มแบบโควตา (Quota Sampling) จากกลุ่มที่ 1 101 คน กลุ่มที่ 2 50 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น 151 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัยที่ผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงจากผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาญี่ปุ่น วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพรรณนา ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความเบ้ ค่าความโด่ง

2. ศึกษาเชิงลึกจากชาวญี่ปุ่นที่มีอายุ 50 ปี ขึ้นไป ที่มีแนวโน้มจะเข้ามาพำนักระยะยาวในประเทศไทยและอาศัยอยู่ในประเทศไทย ตลอดจนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับพำนักระยะยาวในประเทศไทย เช่น คู่สมรสของผู้สูงอายุ ผู้ให้บริการด้านสุขภาพ จำนวนทั้งสิ้น 14 คน โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างเจาะจงแบบการสุ่มหลากหลาย (Maximum Variation Sampling) เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สะท้อนทุกปรากฏการณ์ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เครื่องมือการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง และใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์แบบอิงข้อมูล โดยการเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มข้อมูลแล้วค้นหารูปแบบความสัมพันธ์ ซึ่งเป็นการเปรียบเทียบอย่างต่อเนื่อง (Constant Comparison) และใช้การตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangular) ด้วยการตรวจสอบด้านข้อมูลว่าข้อมูลที่เก็บมามีความถูกต้องหรือไม่ โดยพิจารณาจากแหล่งข้อมูลที่แตกต่างกันทั้งด้านเวลา/สถานที่/บุคคล

3. การค้นหารูปแบบของการท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาวเพื่อรองรับผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นในประเทศไทย มีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

(1) นำข้อมูลจากขั้นตอนแรก ข้อมูลทุติยภูมิ รวมทั้งกฎหมายและนโยบายทั้งของไทยและญี่ปุ่นที่เกี่ยวข้อง มาวิเคราะห์หารูปแบบของการท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาวในประเทศไทย ซึ่งเน้นพื้นที่อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี เพื่อรองรับผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นในแต่ละกลุ่ม

(2) นำรูปแบบการท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาวที่ผู้วิจัยได้วิเคราะห์และจัดทำร่าง ไปนำเสนอให้กับชาวญี่ปุ่นที่มีแนวโน้มจะเข้ามาพำนักระยะยาวในประเทศไทย จำนวน 2 กลุ่ม โดยกลุ่มที่ 1 คือ ชาวญี่ปุ่นที่มีแนวโน้มจะเข้ามาพำนักระยะยาวในประเทศไทยในลักษณะที่ไม่มีครอบครัว จำนวน 4 คน และกลุ่มที่ 2 คือ ชาวญี่ปุ่นที่มีแนวโน้มจะเข้ามาพำนักระยะยาวในประเทศไทยในลักษณะที่มีครอบครัว จำนวน 4 คน ทั้งสองกลุ่มได้วิพากษ์และให้ข้อเสนอแนะ ปรับปรุง รูปแบบการท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาว ตลอดจนเพื่อยืนยันความเป็นไปได้ ของรูปแบบการท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาวเพื่อรองรับผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นในพื้นที่กรณีศึกษา

ผลการศึกษา

คุณลักษณะของชาวญี่ปุ่นที่มีแนวโน้มจะเข้ามาพำนักระยะยาวในประเทศไทย

คุณลักษณะทางประชากรศาสตร์: พบว่ามากกว่าครึ่งของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศชาย (ร้อยละ 80.79) มีอายุน้อยกว่า 59 ปี มากที่สุด (ร้อยละ 57.62) มีอายุเฉลี่ย 58.68 ปี มีอายุน้อยที่สุดคือ 50 ปี และมีอายุสูงสุดคือ 78 ปี เมื่อพิจารณาจากความแบ่ความโด่ง (SK = 0.74, KU = -0.29) พบว่าข้อมูลมีการกระจายแบบปกติ โดย 1 ใน 3 พักอาศัยในคอนโดมิเนียม รองลงมาคือ Services Apartment และบ้านเดี่ยวของตนเอง ตามลำดับ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่มีความสามารถด้านภาษาอังกฤษและภาษาไทยทั้งการฟัง พูด อ่าน เขียน มีเพียงบางส่วนที่สามารถใช้งานได้เล็กน้อยแต่ใช้ในการสนทนาไม่ได้ ส่วนใหญ่เคยเดินทางมาประเทศไทยเพื่อทำงาน โดย 1 ใน 3 พักอยู่ในประเทศไทยมากกว่า 3 ปี

คุณลักษณะทางเศรษฐกิจ: ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอาชีพเป็นพนักงานในภาคอุตสาหกรรม รองลงมาคือ ไม่ได้ประกอบอาชีพ และเป็นผู้ประกอบการ/ผู้บริหารในภาคอุตสาหกรรม ตามลำดับ ส่วนใหญ่มีรายได้จากเงินเดือนขององค์กรในประเทศไทย (ร้อยละ 48.34) รองลงมาคือ รายได้และเงินเดือนจากองค์กรในญี่ปุ่น (ร้อยละ 47.02) แหล่งรายได้หลังเกษียณอายุของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่มาจากเงินบำนาญ (ร้อยละ 80.79) รองลงมาคือ เงินออม (ร้อยละ 54.97) ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่สามารถระบุจำนวนเงินออมทั้งหมดสำหรับการเกษียณอายุได้ รองลงมาคือ มีเงินออมทั้งหมดสำหรับการเกษียณอายุ 20 ล้านบาท (ร้อยละ 13.25) และ 10 ล้านบาท (ร้อยละ 11.92) ตามลำดับ

ลักษณะครอบครัวและที่อยู่อาศัย: ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่แต่งงานและมีคู่สมรสเป็นคนญี่ปุ่น (ร้อยละ 55.63) รองลงมาคือ โสด/อยู่คนเดียว/หย่า/หม้าย และแต่งงาน และมีคู่สมรสเป็นคนไทย ตามลำดับ มีบุตรที่ยังมีชีวิตจำนวน 2 คน มากที่สุด และครอบครัวส่วนใหญ่ไม่มีผู้สูงอายุที่มีอายุมากกว่า 65 ปีในครัวเรือน (ร้อยละ 60.27) ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่รับผิดชอบดูแลสมาชิกในครัวเรือนทั้งหมด ทั้งในปัจจุบันและในอีก 10 ปีข้างหน้า

คุณลักษณะด้านสุขภาพและความจำเป็นในการดูแลสุขภาพ: ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีสุขภาพดี (ร้อยละ 64.24) รองลงมาคือ มียาต้องทาน (ร้อยละ 31.13) และต้องรักษาและพักผ่อน (ร้อยละ 4.63) ตามลำดับ และส่วนใหญ่เป็นสมาชิกประกันสุขภาพอยู่ที่ญี่ปุ่น (ร้อยละ 66.22)

สำหรับข้อมูลกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการศึกษาเชิงคุณภาพกับชาวญี่ปุ่นจำนวน 13 คน พบว่า เป็นเพศชายจำนวน 11 คน มีอายุ 65-69 ปี จำนวน 7 คน อายุมากที่สุดคือ 76 ปี และน้อยที่สุดคือ 51 ปี เป็นผู้เกษียณอายุ (อายุมากกว่า 65 ปี และไม่ได้ทำงาน) จำนวน 8 คน และชาวญี่ปุ่นทั้งหมดเคยเดินทางมาประเทศไทยแล้วหลายครั้ง การเดินทางมาประเทศไทยครั้งล่าสุดนี้มีผู้ไม่ขอวีซ่า จำนวน 4 คน ขณะที่ผู้ขอวีซ่ากลุ่มอื่น ๆ ได้แก่ วีซ่าสำหรับธุรกิจและทำงาน วีซ่าเกษียณอายุ และวีซ่าแบบติดตามครอบครัวมีสัดส่วนเท่าๆ กัน คือ กลุ่มละ 3 คน สำหรับชาวญี่ปุ่นที่ขอวีซ่ามักจะกลับไปประเทศญี่ปุ่นปีละ 1-4 ครั้ง ตามความจำเป็นของแต่ละคน การกลับแต่ละครั้งจะใช้เวลาอยู่ญี่ปุ่นประมาณ 1-3 วัน สำหรับระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยครั้งล่าสุดนั้นมีชาวญี่ปุ่น 4 คน พำนักอยู่ในประเทศไทยมาแล้ว มากกว่า 6 ปี โดยมีผู้อาศัยอยู่ในประเทศไทยมากที่สุด 12 ปี สำหรับการพักอาศัยชาวญี่ปุ่นจำนวน 7 คน เข้าอะพาร์ตเมนต์รายเดือน อีก 5 คน มีที่พักแบบถาวร คือ อาศัยอยู่ที่บ้านของครอบครัวบุตร และคอนโดมิเนียมที่ซื้อไว้ในนามของภรรยา โดยชาวญี่ปุ่นจำนวน 12 คน พักอาศัยอยู่ในพื้นที่อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี

ความต้องการของชาวญี่ปุ่นที่มีแนวโน้มจะเข้ามาพำนักระยะยาวในประเทศไทย

ความต้องการด้านการดูแลสุขภาพ: ชาวญี่ปุ่นมีความมั่นใจในมาตรฐานการรักษาของโรงพยาบาลในประเทศไทยแม้ว่าบางครั้งจะป่วยเป็นโรคเฉพาะของชาวญี่ปุ่นที่แพทย์ชาวไทยไม่เชี่ยวชาญมากนัก และยอมรับว่าทันตแพทย์ชาวไทยมีความเชี่ยวชาญเฉพาะทางมากกว่าชาวญี่ปุ่น อย่างไรก็ตามมีชาวญี่ปุ่นจำนวนหนึ่งเดินทางกลับญี่ปุ่นเพื่อรับยา

ประจำตัว ทุก 3-6 เดือน สำหรับการใช้จ่ายภาษาญี่ปุ่นในการสื่อสารกับผู้ป่วยชาวญี่ปุ่นนั้นมีความจำเป็นต่อการสื่อสารเพื่อรักษาพยาบาล ในโรงพยาบาลเอกชนในพื้นที่เทศบาลเมืองศรีราชานอกจากจะมีการจัดเตรียมล่ามภาษาญี่ปุ่นรองรับการให้บริการให้บริการตลอด 24 ชั่วโมงแล้วยังพัฒนาระบบให้คำปรึกษาโดยมีแพทย์ชาวญี่ปุ่นมาให้คำปรึกษาในโรงพยาบาลเพื่อสร้างความเชื่อมั่นในการรักษา ทั้งนี้แม้ว่าจากการสำรวจจะพบชาวญี่ปุ่นถึงร้อยละ 83.44 ต้องการใช้บริการโรงพยาบาลของรัฐ แต่โรงพยาบาลรัฐในพื้นที่ไม่มีล่ามภาษาญี่ปุ่นบริการทำให้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญส่วนใหญ่ตัดสินใจไปใช้บริการที่โรงพยาบาลเอกชนแทน

ความต้องการด้านจิตใจและความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน: การสื่อสารด้วยภาษาญี่ปุ่นเป็นเงื่อนไขสำคัญที่ทำให้ชาวญี่ปุ่นไม่สามารถทำกิจกรรมขณะพำนักระยะยาวได้หลากหลายนัก แต่หากจำเป็นต้องสื่อสารชาวญี่ปุ่นบางส่วนเลือกสื่อสารโดยใช้ท่าทางใช้ภาษาอังกฤษ หรือใช้โปรแกรมสำเร็จรูปช่วยในการสื่อสาร ชาวญี่ปุ่นที่มาพำนักระยะยาวจึงต้องการให้มีศูนย์บริการที่มีเจ้าหน้าที่ที่สามารถสื่อสารภาษาญี่ปุ่นได้ โดยชาวญี่ปุ่นร้อยละ 51.16 ต้องการบริการให้คำปรึกษาแบบออนไลน์ และร้อยละ 34.88 ต้องการบริการให้คำปรึกษาแบบ call center สำหรับด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน พบว่าชาวญี่ปุ่นที่มาพำนักระยะยาวในอำเภอศรีราชาจำนวนหนึ่งรู้สึกว่าการดำเนินชีวิตในศรีราชามีความปลอดภัยโดยเฉพาะผู้ที่อาศัยในคอนโดมิเนียม/เซอร์วิสอพาร์ทเมนต์ แต่มีชาวญี่ปุ่นจำนวนหนึ่งเคยเผชิญกับเหตุการณ์ที่ไม่ปลอดภัยหรือเหตุการณ์ที่ทำให้รู้สึกไม่ปลอดภัย เช่น โดนโจรกรรมรถยนต์ รถมอเตอร์ไซด์ และเงิน โดนสุนัขกัด อาศัยอยู่ในหมู่บ้านที่ระบบรักษาความปลอดภัยไม่มีคุณภาพ การพบเห็นตำรวจและเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยของหมู่บ้านพกอารุฮิโนที่สาธารณะ เป็นต้น ชาวญี่ปุ่นผู้ตอบแบบสอบถามร้อยละ 37.75 จึงต้องการให้มีกล้องวงจรปิดเพื่อดูแลความปลอดภัยในบริเวณที่พักอาศัย และร้อยละ 35.10 ต้องการให้มีสถานีตำรวจประจำหมู่บ้าน

ความต้องการด้านการมีส่วนร่วมเชิงสังคมและกลไกการสนับสนุนเพื่อการปรับตัวข้ามวัฒนธรรม: การสื่อสารด้วยภาษาญี่ปุ่นเป็นหลักเป็นอุปสรรคสำคัญในการปรับตัวข้ามวัฒนธรรม และเป็นเงื่อนไขสำคัญในการเลือกใช้บริการต่าง ๆ รวมถึงการเดินทางท่องเที่ยว ชาวญี่ปุ่นที่เดินทางมาพำนักระยะยาวจึงต้องการเรียนภาษาไทยเพื่อให้สามารถสื่อสารกับคนไทยได้ ข้อมูลจากแบบสอบถามพบว่า กิจกรรมที่ชาวญี่ปุ่นกว่า 3 ใน 4 ต้องการคือการเรียนภาษาไทย เพื่อช่วยให้สามารถสื่อสารกับคนไทยในการทำกิจกรรมต่าง ๆ รวมถึงสามารถหาเพื่อนชาวไทยได้มากขึ้น สำหรับกิจกรรมทางวัฒนธรรมที่ชาวญี่ปุ่นต้องการคือ

การเยี่ยมชมแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม รวมถึงการเข้าร่วมกิจกรรมทางวัฒนธรรม ทั้งนี้กิจกรรมต่าง ๆ ต้องมีการบรรยายในภาษาญี่ปุ่นเพื่อให้เกิดความเข้าใจข้อมูลอย่างถูกต้อง ชาวญี่ปุ่นมีความต้องการสร้างปฏิสัมพันธ์กับชาวญี่ปุ่นที่อยู่ในศรีราชา และยังต้องการสร้างเครือข่ายกับคนไทยด้วย ส่วนปัญหาสำคัญของการปรับตัวข้ามวัฒนธรรมคือ ชาวญี่ปุ่นไม่ชอบวัฒนธรรมบางอย่างของคนไทยเนื่องจากเป็นวัฒนธรรมที่ส่งผลกระทบต่อการดำเนินชีวิต มีผลกระทบต่อการทำงานร่วมกัน หรือกระทบสิทธิส่วนบุคคลของชาวญี่ปุ่น เช่น คนไทยไม่ตรงเวลา ทั้งชายไม่เป็นที่สกปรก ขับรถฝ่าฝืนกฎจราจร ขับรถเร็ว เป็นอันตรายต่อบุคคลอื่น ประงอาหารไม่สะอาด/หวานเกินไป เป็นต้น

ความต้องการด้านที่อยู่อาศัยและสิ่งอำนวยความสะดวก: ชาวญี่ปุ่นต้องการที่พักที่มีความสะดวกในการดำรงชีวิต เช่น คอนโดมิเนียม เซอร์วิสอพาร์ทเมนต์ เนื่องจากเป็นที่พักอาศัยที่มีสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นอย่างเพียงพอ และตั้งอยู่ใกล้แหล่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ หรือตั้งอยู่ในทำเลที่สามารถเดินทางได้อย่างสะดวก สำหรับลักษณะของที่พักอาศัยที่ชาวญี่ปุ่นต้องการคือ ที่พักที่มีความสงบ มีสภาพแวดล้อมดี ใกล้ชิดธรรมชาติ ทั้งนี้หากเป็นที่พักอาศัยแบบให้เช่าควรมีบริการซักรีดด้วย ขณะที่ข้อมูลจากแบบสอบถามพบว่า นอกจากราคา/ค่าเช่าที่ผู้ตอบแบบสอบถามร้อยละ 76.16 คำนึงถึง ชาวญี่ปุ่นยังต้องการที่พักที่มีความสะอาดและเรียบร้อย มีความปลอดภัย มีความสวยงาม และมีความสะดวกในการเดินทาง โดยชาวญี่ปุ่น 3 ใน 4 ต้องการเช่าที่พักอาศัยที่มีราคาไม่เกิน 100,000 เยน (ไม่เกิน 33,000 บาทโดยประมาณ) และเลือกเช่าที่พักที่มีผู้ให้เช่าเป็นชาวญี่ปุ่นหรือมีผู้ดูแลเป็นชาวญี่ปุ่น สิ่งอำนวยความสะดวกบริเวณที่พักอาศัยที่ชาวญี่ปุ่นคำนึงถึง ได้แก่ ร้านอาหารญี่ปุ่น ห้างสรรพสินค้า และโรงพยาบาล โดยเฉพาะอย่างยิ่งซูเปอร์มาร์เก็ตต้องมีวัตถุดิบสำหรับประกอบอาหารญี่ปุ่นที่มีคุณภาพจำหน่าย สำหรับความสะดวกในการเดินทางไปยังสถาบันทางการแพทย์/โรงพยาบาลนั้น ชาวญี่ปุ่นร้อยละ 77.48 ต้องการที่พักอาศัยที่สามารถเดินทางไปยังสถาบันทางการแพทย์ได้ภายในระยะเวลา 30 นาที ทั้งนี้ระยะทางจากที่พักอาศัยไปยังแหล่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ที่ชาวญี่ปุ่นประมาณ 2 ใน 3 ยอมรับได้คือ ไม่เกิน 2 กิโลเมตร

ความต้องการด้านการท่องเที่ยวและกิจกรรมนันทนาการ: ผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นมีความต้องการทำกิจกรรมที่หลากหลายทั้งการท่องเที่ยวในจังหวัดต่าง ๆ และทำกิจกรรมต่าง ๆ ในพื้นที่ เช่น เล่นกอล์ฟ ตกปลา ทำอาหาร งานฝีมือ และการออกกำลังกาย เช่น ว่ายน้ำ มวยไทย ปั่นเขา เป็นต้น โดยชาวญี่ปุ่นจำนวนมากทั้งเพศหญิงและเพศชายต้องการ

ให้มีการสอนภาษาไทย มีห้องสมุดให้บริการ หรือมีคอร์สระยะสั้นในมหาวิทยาลัย ปัจจัยสำคัญที่ทำให้ชาวญี่ปุ่นสามารถเดินทางท่องเที่ยว และทำกิจกรรมที่ต้องการได้คือการให้บริการรถเช่าพร้อมคนขับที่สามารถสื่อสารภาษาญี่ปุ่นได้ หรือแท็กซี่ที่คนขับสามารถสื่อสารภาษาญี่ปุ่นได้ ซึ่งปัจจุบันในพื้นที่ศรีราชาไม่มีบริการนี้

เมื่อพิจารณาในมิติกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการพำนักระยะยาวในประเทศไทยของผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่น: พบว่าประกอบด้วย 2 ประเด็นหลัก คือ ปัญหาเกี่ยวกับการขอวีซ่า และปัญหาในการถือครองทรัพย์สิน กล่าวคือ

1. ปัญหาเกี่ยวกับการขอวีซ่า พบว่า ขั้นตอนการตรวจลงตราไม่มีมาตรฐานเงื่อนไขการขอวีซ่ามีความยุ่งยาก เช่น ต้องใช้หลักฐานทางการเงิน ทำให้ชาวญี่ปุ่นที่ไม่ชอบความยุ่งยาก หรือมีคุณสมบัติโดยเฉพาะคุณสมบัติทางการเงินไม่เป็นไปตามเงื่อนไขการขอวีซ่าแต่ละประเภท ตัดสินใจเลือกใช้บริการของบริษัทเอกชนที่รับทำวีซ่าให้เป็นผู้จัดเตรียม/จัดทำเอกสารให้แม้จะมีราคาค่าบริการที่ค่อนข้างสูง

2. ปัญหาในการถือครองทรัพย์สิน การใช้วีซ่าแบบพำนักระยะยาว เช่น การตรวจลงตราสำหรับคนต่างชาติที่อายุ 50 ปีขึ้นไป เข้ามาเพื่อพักผ่อน โดยพำนักได้ 1 ปี (Non-Immigrant Visa “O-A” Long Stay) และ Visa Non-Immigrant “O” ติดตามครอบครัวนั้น ตามเงื่อนไขแล้วไม่สามารถทำงานในประเทศไทยได้ และไม่สามารถครอบครองอสังหาริมทรัพย์ได้ซึ่งเป็นเงื่อนไขที่ไม่ส่งเสริมให้เกิดการใช้จ่ายเมื่อมาพำนักระยะยาว และแสดงให้เห็นว่าภาครัฐของไทยอาจไม่ได้ส่งเสริมให้มีการพำนักระยะยาวในระยะเวลายาวนาน การแก้ไขปัญหาของภาครัฐของไทยด้วยการเพิ่มการตรวจลงตราประเภทคนอยู่ชั่วคราว รหัส O-X พำนักระยะยาว 10 ปี (Non-Immigrant Visa “O-X” Long Stay) ที่ให้สิทธิประโยชน์ที่ตอบสนองความต้องการของผู้พำนักระยะยาวมากกว่าการตรวจลงตราประเภทอื่น ๆ แต่มีเงื่อนไขที่ยากขึ้นจึงไม่สามารถช่วยส่งเสริมการพำนักระยะยาวของชาวญี่ปุ่นได้มากนัก เช่น ต้องรายงานตัวด้วยตนเองต่อเจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมืองทุก ๆ 1 ปีเพื่อตรวจสอบคุณสมบัติและเอกสารประกอบ

รูปแบบการท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาวเพื่อรองรับผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นในพื้นที่อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี

ผลการวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้เสนอ รูปแบบการท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาวเพื่อรองรับผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นแบบสบาย ๆ ณ ศรีราชา: เมืองที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ

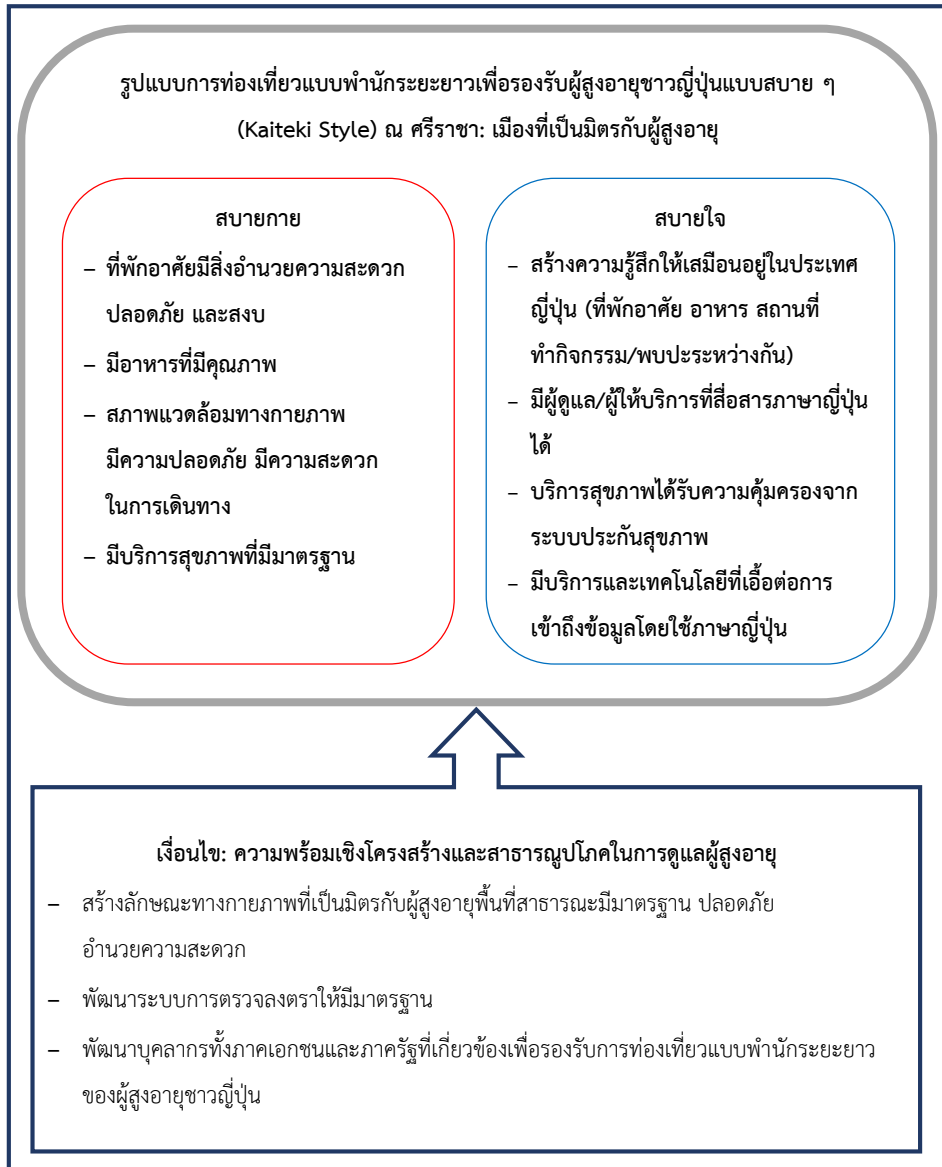
โดยมีลักษณะ (1) ความสบายกาย (2) ความสบายใจ บนเงื่อนไขจำเป็น คือ ความพร้อมเชิงโครงสร้างและสาธารณูปโภคในการดูแลผู้สูงอายุ กล่าวคือ

1. ความสบายกาย: (i) การได้พักอาศัยในอาคารที่ออกแบบและปรับปรุงให้เหมาะสมกับการพำนักของผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่น มีสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็น ในสภาพอากาศ สภาพแวดล้อมที่ดี มีความเงียบสงบ มีความปลอดภัย (ii) การได้รับประทานอาหารที่ผ่านการปรุงด้วยวัตถุดิบที่ดี อาหารมีความสะอาด มีคุณภาพ มีความสะดวกในการเดินทาง (iii) มีสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่เหมาะสม อยู่ใกล้สถานพยาบาลและสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็น (iv) มีบริการด้านสุขภาพที่มีมาตรฐานและเป็นที่ยอมรับ

2. ความสบายใจ: การสร้างให้ผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นสามารถพำนักในศรีราชาได้อย่างสบายใจจึงเป็นการจัดเตรียมให้ผู้สูงอายุสามารถดำเนินวิถีชีวิตหรือธรรมเนียมปฏิบัติที่จำเป็นของชาวญี่ปุ่น สามารถเชื่อมต่อกับวัฒนธรรม/ชุมชนชาวญี่ปุ่นได้อยู่เสมอเพื่อให้ผู้สูงอายุที่พำนักในศรีราชายังคงรับรู้การคงอยู่ของวัฒนธรรมหรือความเป็นญี่ปุ่นโดยไม่รู้สึกละเลย การสร้างโอกาสให้ชาวญี่ปุ่นสามารถเชื่อมต่อกับวัฒนธรรมดั้งเดิมจึงเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อให้ชาวญี่ปุ่นสามารถใช้ชีวิตอยู่ได้ง่าย แนวทางการออกแบบเมืองเพื่อรองรับชาวญี่ปุ่นสูงอายุที่สามารถใช้ชีวิตอย่างสบายใจจึงประกอบด้วย (i) ที่พักอาศัย ตกแต่งด้วยของตกแต่งเหมือนกับที่พักในประเทศญี่ปุ่น (ii) อาหารที่มีรสชาติของอาหารญี่ปุ่น มีเครื่องเคียง เครื่องดื่ม ตามที่ชาวญี่ปุ่นนิยม เช่น บ๊วยดอง เหล้าบ๊วย เพื่อให้ยังคงรู้สึกถึงความญี่ปุ่น (iii) สร้างสถานที่ หรือสร้างโอกาสให้ชาวญี่ปุ่นที่พำนักในศรีราชาสามารถสร้างปฏิสัมพันธ์กับชุมชนคนญี่ปุ่นในพื้นที่ได้ (iv) มีผู้ดูแลที่สามารถพูดภาษาญี่ปุ่นได้ (v) การให้บริการด้านสุขภาพต้องได้รับความคุ้มครองจากระบบประกันชีวิตที่คนญี่ปุ่นใช้ และมีคนดูแลที่สามารถสื่อสารภาษาญี่ปุ่นได้อย่างถูกต้อง (vi) จัดบริการต่าง ๆ โดยคำนึงถึงหลักการจัดบริการสำหรับผู้สูงอายุ (vii) มีเทคโนโลยีที่สามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่ต้องการได้ ทั้งการรับชมทีวีจากประเทศญี่ปุ่น และเพื่อให้เข้าถึงข้อมูลต่าง ๆ ของพื้นที่ศรีราชา ทั้งนี้แหล่งข้อมูลเกี่ยวกับที่พัก ร้านอาหาร แหล่งท่องเที่ยว และกิจกรรมต่าง ๆ ในศรีราชาควรมีให้บริการในภาษาญี่ปุ่น

3. เงื่อนไขจำเป็น: (i) มีลักษณะทางกายภาพที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ: หน่วยงานภาครัฐผู้รับผิดชอบพื้นที่ควรมีนโยบายเพื่อส่งเสริมและมีบทบาทสำคัญในการผลักดันให้เมืองศรีราชาเป็นเมืองที่มีความเป็นมิตรกับผู้สูงอายุ สำหรับแนวทางการพัฒนาเมืองให้มีความเป็นมิตรกับผู้สูงอายุนั้นมีประเด็นที่ภาครัฐต้องดำเนินการ คือ สิ่งแวดล้อม

ทางกายภาพของเมือง คือการออกแบบทางกายภาพเพื่อให้สภาพแวดล้อมมีความสะดวกและปลอดภัยสำหรับผู้สูงอายุ ซึ่งต้องพิจารณาถึง 1) สภาพพื้นที่ภายนอก และตัวอาคาร (Outdoor Spaces and Buildings) 2) การจัดการระบบคมนาคม (Transportation) และ 3) การจัดการที่พักอาศัย (Housing) แนวทางการออกแบบพื้นที่สาธารณะที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุจะต้องคำนึงถึง ความสะดวก มีความเพียงพอ ความปลอดภัย และมีความสะอาด (ii) มีระบบบริการสาธารณะด้านการตรวจลงตราที่มีมาตรฐาน มีกระบวนการให้บริการให้มีความสะดวก รวดเร็ว ถูกต้อง มีมาตรฐาน และมีประสิทธิภาพ และ (iii) การพัฒนาบุคลากรเพื่อรองรับการท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาวของชาวญี่ปุ่น หน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนควรดำเนินการพัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาญี่ปุ่นของบุคลากรอย่างจริงจัง จัดตั้งศูนย์ดูแลด้านการท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาวเพื่อเป็นแหล่งเผยแพร่ข้อมูลแก่ชาวญี่ปุ่น รวมถึงปรับปรุงอุปกรณ์ด้านการสื่อสารต่าง ๆ เช่น ป้ายประชาสัมพันธ์ เว็บไซต์ข้อมูลเกี่ยวกับบริการสาธารณะต่าง ๆ ที่จำเป็นให้สามารถสื่อสารได้ถูกต้อง และมีความทันสมัย เพื่อให้ศรัทธาเป็นพื้นที่ที่สามารถแลกเปลี่ยนข่าวสารกับผู้สูงอายุได้และพัฒนาไปสู่เมืองที่มีความเป็นมิตรกับผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นได้

ภาพที่ 2 รูปแบบการท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาวเพื่อรองรับผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นแบบสบาย ๆ (Kaiteki Style) ณ ศรีราชา: เมืองที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ

อภิปรายผล

รูปแบบการท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาวเพื่อรองรับผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นแบบสบาย ๆ ณ ศรีราชา: เมืองที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ นั้น การเสนอรูปแบบข้างต้นมีฐานความคิดมาจากคำว่า สบาย หรือ 快適: kaiteki ในภาษาญี่ปุ่น ซึ่งมีรากศัพท์จากคำว่า 快 (kai) หมายถึง ความสุข ความสะดวกสบาย ความสนุกสนาน และคำว่า 適 (teki) หมายถึง ความเหมาะสม ดังนั้น คำว่า 快適 (kaiteki) จึงหมายถึง ความสบายที่มีนัยทั้งความสะดวกสบายที่ทำให้เกิดความสบายกายและสบายใจอันนำไปสู่ความสุขในชีวิต การพัฒนาการท่องเที่ยวบนฐานคิดของ Kaiteki จึงเป็นฐานคิดของการออกแบบรูปแบบการพำนักระยะยาวเพื่อรองรับผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่น อย่างไรก็ตามการใช้ชีวิตอยู่อย่างสบายเป็นสิ่งสำคัญที่ชาวญี่ปุ่นต้องการเมื่อมาพำนักระยะยาวในศรีราชา แต่ปัญหาสำคัญประการหนึ่งของชาวญี่ปุ่นที่เดินทางมาพำนักระยะยาวคือ ชาวญี่ปุ่นมีความสามารถด้านภาษาอังกฤษและภาษาไทยทั้งการฟัง พูด อ่าน เขียนอยู่ในระดับไม่สามารถใช้งานได้มากที่สุด รองลงมาคือ สามารถใช้งานได้เล็กน้อยแต่ใช้ในการสนทนาไม่ได้ ขณะที่คนไทยโดยเฉพาะผู้ที่อยู่ในส่วนบริการที่ไม่สามารถใช้ภาษาญี่ปุ่นได้ ปัญหานี้สอดคล้องกับการศึกษาของวิล โทโมตะ (2547) ระบุปัญหาสำคัญในการให้บริการนักท่องเที่ยวชาวญี่ปุ่นในจังหวัดเชียงใหม่ คือ ผู้ให้บริการขาดทักษะทางภาษา ทั้งนี้การศึกษาของ พัฒน์นรี ศรีศุภโอหาร และณัฐพล อัสสะรัตน์ (2555) เสนอว่า มีความจำเป็นต้องสร้างการยอมรับในผู้ดูแลชาวไทยแก่ผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นโดยต้องคำนึงถึงการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล รองลงมาคือ การรับรู้บุคลิกการทำงานของแรงงานไทย ระยะห่างทางมรรยาทางสังคมและระยะห่างทางเศรษฐกิจด้วย

รูปแบบการท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาวที่นำเสนอนี้มีบางประเด็นคล้ายคลึงกับงานวิจัยที่ผ่านมา เช่น ประเด็นด้านการยอมรับในมาตรฐานการรักษาพยาบาล และความต้องการล่ามภาษาญี่ปุ่น สอดคล้องกับงานวิจัยของ พิชญลักษณ์ พิชญกุล และอดิศักดิ์ ธีรานุพัฒนา (2561) ซึ่งพบว่า ด้านการรักษาพยาบาล ชาวญี่ปุ่นในจังหวัดเชียงใหม่รู้สึกว่าคุณภาพการรักษาพยาบาลดีกว่าที่เคยคิดไว้ และจะแนะนำชาวญี่ปุ่นให้ไปโรงพยาบาลเอกชนที่มีล่ามภาษาญี่ปุ่น ด้านความปลอดภัยพบว่าชาวญี่ปุ่นมีความกังวลต่อความปลอดภัยและผลกระทบจากการขับขีของคนไทย โดยชาวญี่ปุ่นที่อาศัยอยู่ในจังหวัดเชียงใหม่มีความต้องการความปลอดภัยบนท้องถนนเช่นกัน

สำหรับประเด็นความสบายใจซึ่งเสนอให้มีการออกแบบ/จัดเตรียมให้ผู้สูงอายุสามารถดำเนินวิถีชีวิตหรือธรรมเนียมปฏิบัติที่จำเป็นของชาวญี่ปุ่นได้ขณะพำนักอาศัยในต่างถิ่น สามารถเชื่อมต่อกับวัฒนธรรม/ชุมชนชาวญี่ปุ่นได้อยู่เสมอเพื่อให้ชาวญี่ปุ่นสามารถใช้ชีวิตอยู่ในต่างถิ่นได้ง่ายนั้นสอดคล้องกับประเด็นด้านการปรับตัวของคนญี่ปุ่นที่ศึกษาโดย สูดปรารณา ดวงแก้ว (2558) พบว่า ในประเด็นพื้นที่ที่เปิดโอกาสให้ทำกิจกรรมระหว่างชาวญี่ปุ่นด้วยกัน รวมถึงระหว่างชาวญี่ปุ่นกับชาวไทยนั้น การปรับตัวของคนญี่ปุ่นที่พำนักระยะยาวในเชียงใหม่มีระดับการปรับตัวแตกต่างกัน โดยผู้ที่เข้ากลุ่มตอบว่าตนเองสามารถปรับตัวได้ดีและมีการติดต่อกับคนไทยท้องถิ่นมากกว่าผู้ที่ไม่เข้ากลุ่ม เนื่องจากการเข้ากลุ่มเป็นการสร้างทุนทางสังคมอย่างหนึ่ง อย่างไรก็ตามยังพบว่าผู้ที่ไม่เข้ากลุ่มบางคนสามารถปรับตัวได้ดีแม้ว่าคนญี่ปุ่นกลุ่มนี้ไม่เข้ากลุ่มแต่สามารถสร้างทุนทางสังคมเองผ่านรูปแบบความสัมพันธ์แบบส่วนตัว นอกจากนี้ในประเด็นการสร้างการท่องเที่ยวให้เกิดความสบายใจยังมีปัจจัยเสริมที่เกิดจากการได้พำนักระยะยาวในต่างประเทศด้วย ดังการศึกษาของ Takeuchi (2012) ให้เหตุผลสนับสนุนว่าการพำนักระยะยาวของชาวญี่ปุ่นในต่างประเทศจะช่วยให้ชาวญี่ปุ่นรู้สึกสบายใจได้ เนื่องจากการไปอยู่ต่างประเทศหลังเกษียณถือเป็นการปลดปล่อยจากบทบาทหน้าที่ทางสังคมรวมทั้งรักษาระยะห่างของวัฒนธรรมของตนเองกับวัฒนธรรมของประเทศที่ไปอยู่ให้เหมาะสมได้ ทำให้ชาวญี่ปุ่นยังคงสามารถสร้างความเป็นส่วนตัว แต่ยังคงสนุกกับการใช้ชีวิตเพราะไม่ถูกรบกวนจากสายตาเพื่อนบ้าน สร้างความรู้สึกภูมิใจต่อตนเองที่ได้อาศัยอยู่ในวัฒนธรรมที่แตกต่างออกไป และการได้อยู่ในสิ่งแวดล้อมใหม่ ๆ ยังเป็นการกระตุ้นให้ดูแลตนเองด้วย

สำหรับเงื่อนไขสำคัญที่ชาวญี่ปุ่นที่เดินทางมาพำนักระยะยาวต้องการให้ปรับปรุงคือ บริการด้านการตรวจลงตราซึ่งผลการศึกษาพบว่าชาวญี่ปุ่นต้องการให้มีระบบบริการสาธารณะด้านการตรวจลงตราที่มีมาตรฐาน มีกระบวนการให้บริการให้มีความสะดวก ถูกต้อง และมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับสภาพปัญหาที่ พิชญลักษณ์ พิชญกุล และอดิศักดิ์ ธีรานุพัฒนา (2561) พบว่า ชาวญี่ปุ่นส่วนใหญ่ไม่พึงพอใจบริการด้านวีซ่าของสำนักงานตรวจคนเข้าเมืองเนื่องจากรอคิวนานและใช้เอกสารจำนวนมาก อีกทั้งมีปัญหาเรื่องความสุภาพของเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการและภาษาที่ใช้ในการสื่อสารซึ่ง ควรปรับปรุงอย่างเร่งด่วน

ในกรณีพื้นที่เทศบาลศรีราชาถือว่ามีความพร้อมในเชิงกายภาพค่อนข้างมาก โดยเฉพาะตำแหน่ง/ระยะห่างของสถานที่ซึ่งเป็นแหล่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ กับ

ที่פקอาศัยสมัยใหม่ เช่น คอนโดมิเนียมหรือเซอร์วิสอพาร์ทเมนต์ อย่างไรก็ตาม การกำหนดทิศทางการพัฒนาเมืองสู่เมืองที่มีความเป็นมิตรต่อผู้สูงอายุต้องอาศัย การขับเคลื่อนของหน่วยงานรัฐหลายส่วนทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นผู้รับผิดชอบพื้นที่ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงคมนาคม กระทรวง การพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ โดยองค์กรในระดับท้องถิ่นต้องแสดงบทบาท ในกำหนดทิศทางการพัฒนาที่มีเครือข่ายหน่วยงานภาครัฐอื่น ๆ ร่วมรับผิดชอบ อย่างไรก็ตามบทบาทสำคัญอีกประการของหน่วยงานในระดับท้องถิ่น คือ การสร้าง ความร่วมมือกับภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง เช่น กลุ่มผู้ประกอบการให้เช่า/ขาย อสังหาริมทรัพย์ ร้านอาหารญี่ปุ่น ห้างสรรพสินค้า รถสาธารณะ เป็นต้น เพื่อร่วมวางแผนออกแบบ การท่องเที่ยว และดำเนินการปรับพื้นที่รับผิดชอบของตนเองเพื่อรองรับผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่น โดยหน่วยงานรัฐอาจจัดทำโครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาว เพื่อดำเนินการประชาสัมพันธ์ให้เกิดการรับรู้ในวงกว้าง และเป็นโอกาสในการกระตุ้นให้ ผู้ประกอบการดำเนินการปรับปรุงพื้นที่เพื่อรองรับการท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาว สำหรับผู้สูงอายุ อีกทั้งการดำเนินการของภาครัฐยังสามารถปรับเพิ่มบทบาทเป็น ผู้ตรวจสอบมาตรฐานผู้ประกอบการที่ต้องการเข้าร่วมโครงการเพื่อการท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาวของผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่น เพื่อประเมินคุณลักษณะในการให้บริการว่ามีความเหมาะสมสำหรับการพำนักระยะยาวของผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นหรือไม่ เช่น ลักษณะ อาคาร ห้องพัก การออกแบบ คุณภาพของวัตถุดิบ เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบันหน่วยงานท้องถิ่นเจ้าของพื้นที่ยังไม่มี ความชัดเจนในการพัฒนาเพื่อรองรับการท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาวแก่ผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่น ดังนั้นหากมีบริบทและทิศทางการพัฒนาที่เหมาะสมในอนาคตควรศึกษาบทบาทของหน่วยงานระดับท้องถิ่นในการส่งเสริมการท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาวของชาวญี่ปุ่นรวมถึงการศึกษารูปแบบที่เหมาะสมในการดำเนินการของหน่วยงานภาครัฐในฐานะหน่วยงานตรวจสอบมาตรฐานของอาคารและสิ่งปลูกสร้างที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ

ปัจจุบันคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นในพื้นที่ศรีราชาเป็นไปตามศักยภาพทางเศรษฐกิจของแต่ละครอบครัว ซึ่งผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นจำนวนหนึ่งมองเห็นว่าการพำนักอย่างสบายกาย สบายใจนั้นนอกจากจะช่วยรักษาระยะห่างกับวัฒนธรรมญี่ปุ่นแล้วก็ยังช่วยรักษาสายสัมพันธ์กับวัฒนธรรมแผ่นดินเกิดไว้ได้ในระดับที่เหมาะสม การพำนักระยะยาวในไทยจึงช่วยนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายปรัชญาการใช้ชีวิต สามารถดำเนินชีวิตโดยรู้สึกถึง

คุณค่าของการมีชีวิตอยู่ (Worth of Living) ตามปรัชญาในการดำเนินชีวิตของคนญี่ปุ่น ที่ชื่อ “Ikigai” ซึ่งเป็นคำถามที่ทำให้ตระหนักถึงเป้าหมายและคุณค่าของชีวิต นำไปสู่การดำเนินชีวิตที่สร้างความสุขและสุขภาพที่ดีของร่างกาย จิตใจ และจิตวิญญาณ ผ่านกระบวนการการรู้สึกตัวและการค้นพบตัวตน (กมลกานต์ โกลศกกาญจน์, 2560)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา

การพัฒนาพื้นที่ศรัทธาและพื้นที่ใกล้เคียงให้สามารถชาวญี่ปุ่นที่พำนักระยะยาว ให้สำเร็จจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนและโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ภาครัฐจำเป็นต้องส่งเสริมด้วยมาตรการเชิงนโยบาย ดังนี้

1. การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ควรจัดทำ นโยบายเพื่อส่งเสริมการพำนักระยะยาวในพื้นที่ศรัทธาให้แก่กลุ่มเป้าหมายผู้สูงอายุ ชาวญี่ปุ่น ทั้งนี้ควรเพิ่มพื้นที่เมืองศรัทธาในโครงการรณรงค์เพื่อส่งเสริมด้านการพำนัก ระยะยาวแก่ชาวญี่ปุ่น และดำเนินการประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างการรับรู้อย่างต่อเนื่อง

2. ผู้บริหารเทศบาลเมืองศรัทธาในฐานะที่เป็นภาครัฐผู้รับผิดชอบพื้นที่ต้องแสดง บทบาทนำการพัฒนาเมืองสู่เมืองที่มีความเป็นมิตรต่อผู้สูงอายุควบคู่กับส่งเสริม การท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาวสำหรับชาวญี่ปุ่น โดยทำหน้าที่กำหนดทิศทางการพัฒนา ที่มีเครือข่ายหน่วยงานภาครัฐอื่น ๆ ได้แก่ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงการท่องเที่ยวและ กีฬา กระทรวงคมนาคม กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ร่วม รับผิดชอบ

3. เทศบาลเมืองศรัทธาต้องสร้างความร่วมมือกับภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง เช่น กลุ่มผู้ประกอบการให้เช่า/ขายอสังหาริมทรัพย์ ร้านอาหารญี่ปุ่น ห้างสรรพสินค้า รถสาธารณะ เป็นต้น เพื่อร่วมวางแผนออกแบบการท่องเที่ยว และดำเนินการปรับพื้นที่ รับผิดชอบของตนเองเพื่อรองรับผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่น โดยอาจจัดทำโครงการส่งเสริม การท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาว เพื่อดำเนินการประชาสัมพันธ์ให้เกิดการรับรู้ในวงกว้าง และเป็นโอกาสในการกระตุ้นให้ผู้ประกอบการดำเนินการปรับปรุงพื้นที่เพื่อรองรับ การท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาวสำหรับผู้สูงอายุ อีกทั้งต้องทำหน้าที่เป็นผู้ตรวจสอบ มาตรฐานผู้ประกอบการที่ต้องการเข้าร่วมโครงการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวแบบพำนัก ระยะยาวของผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่น เพื่อประเมินความพร้อมในการให้บริการว่ามี

ความเหมาะสมสำหรับการพำนักระยะยาวของผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นหรือไม่ เช่น ลักษณะอาคารห้องพัก การออกแบบ คุณภาพของอาหาร เป็นต้น

4. กลุ่มผู้ประกอบการ มีสิ่งที่จะต้องคำนึงถึงเพื่อพัฒนาการบริการรองรับการท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาวสำหรับผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่น คือ

4.1 การปรับปรุงบริการโดยคำนึงถึงการให้บริการที่ทำให้ผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นรู้สึกและสามารถดำเนินวิถีชีวิตแบบชาวญี่ปุ่นได้เช่น ออกแบบที่พักอาศัยโดยตกแต่งเลียนแบบบ้านที่พักอาศัยในญี่ปุ่น ประรองอาหารโดยใช้วัตถุดิบสำคัญจากญี่ปุ่น มีผู้ให้บริการที่สามารถใช้ภาษาญี่ปุ่นได้ เป็นต้น

4.2 ออกแบบบริการเพื่อรองรับความต้องการของผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นโดยคำนึงถึงความต้องการของกลุ่มเป้าหมายที่มีเพศต่างกัน

4.3 ออกแบบบริการใหม่เพื่อให้บริการด้านข้อมูลและอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นให้สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างสบายในพื้นที่ศรัทธาและบริเวณใกล้เคียง เช่น ศูนย์บริการข้อมูลเพื่อการท่องเที่ยว หรือข้อมูลเพื่อการดำเนินชีวิตอย่างมีคุณภาพชีวิตที่ดี ศูนย์บริการล่ามไทย-ญี่ปุ่น เป็นต้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

เนื่องจากปัจจุบันหน่วยงานท้องถิ่นเจ้าของพื้นที่ยังไม่มีความต้องการพัฒนาเพื่อรองรับการท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาวแก่ผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่น ดังนั้นหากมีบริบทและทิศทางการพัฒนาที่เหมาะสมในอนาคตควรศึกษาบทบาทของท้องถิ่นในการส่งเสริมการท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาวของชาวญี่ปุ่น รวมถึงการศึกษารูปแบบที่เหมาะสมในการดำเนินการของหน่วยงานภาครัฐในฐานะหน่วยงานตรวจสอบมาตรฐานของอาคารและสิ่งปลูกสร้างที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ

เอกสารอ้างอิง

- กมลกานต์ โกศลกาญจน์. (2560, 8 พฤศจิกายน). *Ikigai อิคิไก ความลับเบื้องหลังอายุยืนร้อยปีของคนญี่ปุ่น*. สืบค้นจาก <https://themomentum.co/ikigai-japanese-secret/>
- กรุงเทพธุรกิจ. (2562, 19 เมษายน). *'ประธานเจโทร กรุงเทพฯ' ชี้นักลงทุนญี่ปุ่นยังมั่นใจลงทุนในไทย*. สืบค้นจาก <https://www.bangkokbiznews.com/news/detail/832884>

- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2562, 8 กันยายน). *สถานการณ์การท่องเที่ยวปี 2561 และแนวโน้มปี 2562*. สืบค้นจาก https://www.mots.go.th/ewt_dl_link.php?nid=11273
- พัฒน์นรี ศรีศุภโกโอาหาร และณัฐพล อัสสระรัตน์. (2555). อิทธิพลของระยะห่างทางจิตใจ และภาพลักษณ์ของ ประเทศที่มีผลต่อการยอมรับผู้ดูแลสุขภาพผู้สูงอายุชาวไทย โดยผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่น. *วารสารเครือข่ายญี่ปุ่นศึกษา*, 2(1), หน้า 20-36.
- พิชญลักษณ์ พิชญกุล และอดิศักดิ์ ธีรานุพัฒนา. (2561). การรับรู้เกี่ยวกับเชียงใหม่ของกลุ่ม ชาวญี่ปุ่นสูงอายุที่พำนักระยะยาว. *วารสารเครือข่ายญี่ปุ่นศึกษา*, 8(2), หน้า 38-57.
- วรัชต์ มัชฌิมบุรุษ. (2554). ส่วนประสมตลาดการท่องเที่ยวพำนักระยะยาวสำหรับ นักท่องเที่ยวชาวญี่ปุ่นที่พำนักระยะยาวในจังหวัดเชียงใหม่. *วารสารมหาวิทยาลัย นครศรีธรรมราช: วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี*, 19(พิเศษ), หน้า 80-88.
- วิไล โทโมตะ. (2547). *ปัจจัยที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวชาวญี่ปุ่นให้มาท่องเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่ (การค้นคว้าอิสระ)*. สาขาเศรษฐศาสตร์การเมือง บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- สุดปรารถนา ดวงแก้ว. (2558). การปรับตัวทางวัฒนธรรมของคนญี่ปุ่นวัยหลังเกษียณที่ พำนักระยะยาวในจังหวัดเชียงใหม่ ประเทศไทย. *วารสารญี่ปุ่นศึกษา*, 31(2), หน้า 57-76.
- Ono, Mayumi. (2008). Long-stay tourism and international retirement migration: Japanese retirees in Malaysia. In Yamashita et al. (Eds), *Transnational Migration in East Asia Senri Ethnological Reports*, 77, pp.151-162.
- Takeuchi, Masami. (2012). Living abroad after retirement: A discussion on the psychological aspects of Japanese long-term stayers in Thailand. *Multicultural Relations*, 9, pp.3-19. (in Japanese)